

De filosofie van de heuvel

Boeken van Ilja Leonard Pfeijffer bij De Arbeiderspers:

Van de vierkante man (1998, gedichten, C. Buddingh'-prijs)

De Antieken. Een korte literatuurgeschiedenis (2000)

Het glimpen van de welkwiek (2001, gedichten)

Dolores (2002, gedichten)

Rupert (2002, roman, Anton Wachterprijs, Gerard Walschapprijs)

Het geheim van het vermoorde geneuzel (2003, essays)

Het grote baggerboek (2004, roman)

In de naam van de hond (2005, gedichten)

Het ware leven, een roman (2006)

De eeuw van mijn dochter (2007, toneeltekst)

Second Life. Verbalen en reportages uit een tweede leven (2007, documentaire)

Malpensa (2008, toneeltekst)

Ilja Leonard Pfeijffer & Gelya Bogatishcheva
De filosofie van de heuvel

Op de fiets naar Rome

Uitgeverij De Arbeiderspers / Amsterdam / Antwerpen

Copyright © 2009 Ilja Leonard Pfeijffer & Gelya Bogatishcheva

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van bv Uitgeverij De Arbeiderspers, Herengracht 370-372, 1016 CH Amsterdam. *No part of this book may be reproduced in any form, by print, photo-print, microfilm or any other means, without written permission from bv Uitgeverij De Arbeiderspers, Herengracht 370-372, 1016 CH Amsterdam.*

Omslagontwerp: Mijke Wondergem

Foto omslag: Gelya Bogatishcheva

ISBN 978 90 295 6768 8 / NUR 301, 508

www.arbeiderspers.nl

www.iljapfeijffer.nl

Dag 1: zondag 1 juni 2008

Leiden – Gorinchem

via: Zoeterwoude-Dorp, Zoetermeer, Gouda, Haastrecht, Schoonhoven

70 km (1-70), 15.45-21.15

zonnig en warm, nauwelijks wind

Er zijn meer mensen naar Rome gefietst en nog heel veel verder. Ze hebben het sneller en heldhafter gedaan dan wij, en onder ongetwijfeld epische omstandigheden. Wij gaan gewoon een stukje fietsen, daar is weinig bijzonders aan. Over een tijdje zullen we vanzelf in Rome aankomen. We hebben geen idee hoe lang het zal duren, behalve dat het mooi zou zijn als het zo lang mogelijk duurt. Misschien maakt dat onze reis wel bijzonder: we zijn niet in de allereerste plaats vertrokken om Rome of enig ander einddoel te bereiken. Rome is belangrijk, want zonder Rome waren we nooit vertrokken, maar het is niet van eminent belang om daar daadwerkelijk aan te komen. Dat zal vanzelf gaan. Of niet.

Toen wij vanmiddag om kwart voor vier uiteindelijk op de fiets stapten, met een rugzakje en twee tasjes, was elke gedachte aan Rome volslagen belachelijk. ‘Zo vertrekken we dan,’ zei Gelya. Maar welke kant op? Over de Oude Rijn of door de Burchtsteeg? Ik bedacht om bordjes Zoeterwoude-Dorp te gaan volgen.

Dat is misschien het andere aspect dat onze reis speciaal maakt: we zijn totaal onvoorbereid vertrokken, conform Gelya’s vrolijke flodderfilosofie van ‘prosta tak’. In haar ogen gebeurt alles wat waardevol en belangrijk is ‘gewoon zo’. Wie van tevoren iets plant of voorbereidingen treft, is zich alleen maar zorgen aan het maken om dingen waaraan niemand iets kan veranderen. En voor je het weet, krijg je verwachtingen en dan is alles al bij voorbaat verpest, want verwachtingen zijn in haar visie de oorzaak van alles wat misgaat in mensenlevens. Zij kijkt altijd heel vrolijk als zij dit soort dingen vertelt, want ze weet dat ze gelijk heeft.

Maar om deze ware en goede filosofie van het streven om volledig in het moment te zijn concreet te realiseren door zonder enige preparaties een reis te gaan ondernemen die vele tegensla-

gen zal kennen en wellicht meer dan veertig dagen zal duren, is een beetje extreem, dat geef ik toe. Of nee, dat geef ik niet toe. Dat is precies zoals het moet.

Ik heb drie weken geleden voor 95 euro een tweedehands racefiets gekocht, een rood-wit-blauwe Batavus met een groen stuurlicht. De hendels van de derailleur zitten op het frame tussen mijn benen, zoals het hoort. Overigens schakel ik bijna niet, want het werkt niet helemaal en het kost mij de grootste moeite om de ketting op het buitenblad te krijgen als ze eenmaal op het binnenblad zit. Ik zou moeten afstappen en de ketting met de hand op het andere tandwiel leggen. Ik heb een rugzakje bij me met een paar kleren, een bandenplakset en een wegenkaart van Frankrijk. Gelya heeft haar goede oude dierbare mountainbike. Het belangrijkste is dat hij geel is.

Ook fysiek ben ik niet bepaald voorbereid. Gelya wel. Zij is professioneel danseres geweest in Siberië, heeft maandenlang gelift door de meest onherbergzame gebieden zonder onderdak of eten en heeft sinds ze in Nederland is duizenden kilometers gefietst op haar gele fiets. Maar ik heb als dichter eerder geïnvesteerd in een imposant, of in elk geval omvangrijk voorkomen dan in mijn capaciteiten als klimmer. Ik rook en ben ook niet van plan daar tijdens deze reis verandering in te brengen ook al wordt het tijdens deze reis in Nederland verboden. Mijn verste fietstocht was naar Middelburg met wind mee, twee weken geleden. En ik kan mij een levendiger voorstelling maken van de abdijen en wijngaarden die we zullen passeren dan van de heuvels die we zullen moeten beklimmen. Op die eerste verheug ik mij ook meer.

De route voor deze eerste dag was niet bepaald ambitieus. We waren laat vertrokken en tegen de tijd dat het begon te schemeren, bleken we in Gorinchem te zijn. De fietsen hadden er helemaal vanzelf naartoe gereden. Onderweg zijn we langs Zoetermeer gereden. Dat was niet helemaal de bedoeling, maar het was wel korter dan de idyllische route, denk ik. Tussen Haastrecht en Schoonhoven reden we door een sprookjesland van kaasboerderijen en knotwilgen. Het land rook zoet en soms naar gist en het had het rijk even alleen omdat het rond etenstijd was. Zwaluwen scheerden over het wegdek. ‘Morgen onweer,’ zei ik.

Bij het vertrek vanmiddag uit Leiden had ik nog even pogingen ondernomen om een paar gewichtige gedachten te verwekken over het historische moment, in de trant van ‘dit is de eerste van meer dan 2500 km’, maar de angst sloeg mij om het hart bij die overweging en ik besepte dat ik elke kilometer als de enige moest beschouwen zonder te denken aan de weg die voor of achter

ons ligt. Het keurig ingekaderde en geruststellend herkenbare Hollandse landschap heeft mij geholpen om van historische gedachten af te zien. Dit is gewoon een fietstochtje. Ik hoef niet bang te zijn. Ik heb geen enkele reden om bang te zijn.

Dag 2: maandag 2 juni 2008

Gorinchem – Turnhout

via: Woudrichem, Almkerk, Babyloñienbroek, Drongelen, Waalwijk, Tilburg,

Goirle, Poppel, Weelde, Ravels

87 km (70-157), 11.00-23.00

de hele dag drukkend warm, nauwelijks wind,

's avonds onweer met zware regen

De tweede dag begon met een onbenullig voorval. Gelya wilde na het ontbijt een paar foto's maken op het plein van Gorinchem omdat ze het exotisch vond dat alle vrouwen zich zo lelijk hadden opgemaakt. We hadden er tijdens het ontbijt nog heel gezellig over gepraat, over de vraag waarom alle mensen in Gorinchem zo lelijk waren. Zij dacht dat het kwam doordat het Gorinchem was, ik dacht dat het kwam doordat het maandagmorgen was. Toen raakte ze enorm geïrriteerd omdat ze haar grote, dure, zware fietsslot in dezelfde fietstas had gestopt als haar fotospullen. Daardoor moest ze eerst dat hele slot eruit halen voordat ze een foto kon maken. En daarna moest dat hele slot weer terug in de tas. Ze wilde dat ik het slot zou dragen in mijn rugzakje. Natuurlijk had ik onverwijld gehoor moeten geven aan haar wens, maar het was ochtend, ik was nog niet helemaal wakker en bovendien had ik de diepe ernst van dit cruciale logistieke probleem onderschat. En mijn rugzakje was maar klein. Ik had echt het idee dat het niet zou passen. Ik stelde voor om het slot in haar andere fietstas te stoppen. Zij was boos. Demonstratief probeerde zij het slot in een vuilnisbak te proppen. Daar zag ze weer van af en gooide het toen in een grote vuilcontainer.

Op de kade ging zij boos zitten roken. Ze wilde niet aan boord van de veerpont naar Woudrichem. De boot voer weg. Ik fietste terug en haalde het slot uit de vuilcontainer. Bij nader inzien paste het best wel in mijn rugzakje. We namen een boot later. Zoals ik al zei: het was een onbenullig voorval.

Het werd drukkend warm. De dag had zich vergist en veel te veel vermogen aan zonneshijn ingeschakeld. Dat moest vanavond tot kortsluiting leiden. Vooralsnog reden we door het Hollands rivierenlandschap. De vele keren dat ik hier met de trein of in iemands auto doorheen was

gereden, was het me nooit opgevallen dat de rivieren een werkelijk obstakel vormen. In totaal moesten er drie pontjes aan te pas komen voordat we in Brabant waren. Varen is leuk, want je hoeft niet te fietsen. Maar het schiet niet heel erg op. Laat in de middag bereikten we Tilburg. We reden het centrum in om een biertje te drinken.

Wanneer je met je auto op vakantie gaat, rijd je over de snelweg en af en toe ga je van de snelweg af om te pauzeren in een stadje. Die pauzes zijn pauzes. Ze vinden plaats in een andere dimensie dan die waar de kilometers worden gemaakt. Op de fiets valt dat verschil weg. De weg over een fietspad in het centrum van Tilburg is evenzeer de weg naar Rome als elke andere weg waarover wij rijden. Er is geen noemenswaardig verschil in tempo. We worden ingehaald door scholieren met tassen onder hun snelbinders die geen idee hebben dat ze op de weg naar Rome fietsen. Dat maakt niet uit. Dat is alleen maar grappig.

Toen we in Tilburg op het terras zaten, betrok de lucht. Boven Goirle begon het te onweren. We schuilden in een café. Het onweer zette niet door. We wilden zo graag de grens over. Het was al avond. Maar België was vlakbij. We waagden het erop. En bovendien: moesten we dan soms in Goirle overnachten?

De grens over, dat bleek makkelijker gezegd dan gedaan. Er is een autoweg van Goirle naar Poppel, dat had ik op mijn wegenkaart van Frankrijk gezien, want daar staat ook een klein stukje Nederland op. Maar over die autoweg mag je niet fietsen. Verder leken alle wegen van het westen naar het oosten te leiden en niet van het noorden naar het zuiden. De grens bleek te bestaan. Er was geen infrastructuur aangelegd naar de overkant. Ik denk dat we al met al wel twee uur in de gemeente Goirle hebben rondgereden totdat we het juiste fietspadje vonden. Groot was de euforie toen we door een bordje langs de kant van de weg welkom werden geheten in België.

We kwamen in Poppel. Het was al laat. De lucht betrok opnieuw. In de verte, in het zuiden, zagen we bliksemschichten. Tussen Weelde en Ravels zei een bord dat de weg was afgesloten. We hadden onder deze omstandigheden geen behoefte aan een omleiding van tien kilometer, dus besloten we het bord niet te geloven. ‘Gaan we lekker fietsen zonder auto’s,’ zei Gelya. Kilometers lang ging het goed. Toen was de weg inderdaad opgebroken. Ik dacht dat we wel even om de werkzaamheden heen konden lopen. Dat kon ook. Maar de weg bleek over een lengte van minstens twee kilometer te zijn opengelegd. Het onweer naderde. Ik kan met mijn dunne

bandjes onmogelijk over een onverharde weg rijden. Misschien was het niet zo'n goed idee om op een racefiets naar Rome te rijden. Maar er zat niets anders op.

We bereikten Ravels. Ik ging een café in om te vragen of er een hotel was. Dat was er niet. Pas in Turnhout, ongeveer een half uur verderop. We konden niet blijven en we konden niet terug. We moesten verder naar het zuiden, daar waar de bliksems steeds heftiger werden en steeds dichterbij kwamen.

Halverwege barstte het los. Precies op dat moment stuurde Gelya een erf op. Ze had gezien dat daar een café, 'La Grotte', was. De wolken braken toen we net binnen waren.

We aten en dronken en wachtten tot het droog zou worden. Het onweer werd alleen maar heviger. Intussen begon het donker te worden en we hebben geen lichten op onze fiets. Gelya vond het prachtig. Ze straalde van plezier. Bij elke bliksemschicht juichte ze alsof het vuurwerk was op haar bruiloft. De mevrouw van het café vond ons leuk. We mochten wel vuilniszakken lenen, zei ze, want er zat volgens haar niets anders op dan door de regen verder te fietsen. Ik zei dat we liever wachtten tot het droog werd. 'Dan kun je lang wachten,' zei ze. 'En als je verliefd bent, voel je niets.'

Toen liet Gelya mij lezen wat ze zelf in haar dagboek had geschreven over deze dag. Allemaal lieve en mooie dingen en iets in het Russisch, wat ik niet begreep. Ze legde het mij uit. Het was een equivalent van de uitdrukking: Als het niet goedschiks kan, dan maar kwaadschiks. 'Ik wist dat je dat slot zou gaan ophalen en in je rugzakje zou stoppen. En dan zou je je ook nog schuldig voelen. Dat is alleen maar goed. Ik had het expres niet in die vuilnisbak gepropt, maar in die container gegooid, want ik dacht: dan is het wat makkelijker om te pakken. Misschien is het niet zo verstandig van mij dat ik je dit vertel.' Ze lachte.

Zij reed jubelend voor mij uit in het donker. Ik had moeite om kuilen in de weg te ontwijken. Mijn remmen deden het niet omdat alles nat was. Zij was minuten eerder in Turnhout dan ik. Ze was teleurgesteld dat er plek was in het hotel.

Dag 3: dinsdag 3 juni 2008

Turnhout – Leuven

via: Tielen, Lichtaart, Herentals, Herenthout, Itegen, Heist op den Berg, Tremelo, Rotselaar

77 km (157-234) 11.45-18.45

bewolkt en warm, zon, motregen, wind tegen

Turnhout bleek een thema te hebben. Het was een beetje halfslachtig uitgewerkt, zoals veel in België, maar het viel ons toch op dat de ontbijtzaal van ons hotel beschilderd was met afbeeldingen van speelkaarten en dat hetzelfde motief terugkeerde op de officiële gemeentevlaggen op het grote plein. Er was ook een toeristische speelkaartenwandeling. ‘Wat vind je van de mensen hier?’ vroeg ik Gelya. ‘Ik vind ze echt. Ze zijn niet bezig om gezellige Nederlanders te spelen. Het is grappig dat in de speelkaartenstad zulke echte mensen wonen.’

In het Japans heet het *do*. In het Chinees *tao*. Wat ik heb geleerd over dit concept van de weg, is dat het verschilt van ons idee van een weg. Wij denken dat een weg ertoe dient om een bestemming te bereiken. Maar dat is veel te simplistisch gedacht van ons. Natuurlijk is er een bestemming. Anders zouden we nooit vertrekken. Maar het gaat er niet om die bestemming te bereiken. Het gaat om het gaan. De weg is geen middel tot een doel. De weg is zelf het doel. De bestemming leidt alleen maar af van de weg. Je kunt alleen maar leren en genieten van de weg als je in staat bent de bestemming te vergeten. Ik moet afleren te denken dat we naar Rome fietsen. Ik moet naar het zuiden fietsen. Ik moet gewoon fietsen.

Misschien dat het daarom zo zwaar was vandaag. We vertrokken uit Turnhout met het vooropgezette plan om in Leuven te komen, omdat we daar iemand kenden bij wie we konden overnachten. Leuven was ver, maar zeker binnen bereik. En omdat we er per se naartoe wilden, begon ik mij te ergeren aan alles wat oponthoud veroorzaakte. We hadden de hele dag wind tegen. Toch wilde ik tempo maken. Als verweerde Nederlander raakte ik ook geïrriteerd over de kwaliteit van de Belgische fietspaden. Meestal is het niet meer dan een strookje hobbelig asfalt vol gaten en scheuren langs een glanzend en voorbeeldig onderhouden rijksweg. Het paadje is te smal

om naast elkaar te rijden en lijkt bezaaid met takjes en kiezels. Gelya had er met haar mountain-bike geen last van, maar ik had de hele dag pijn in mijn handen.

Toen ik daarover klaagde, zei Gelya: 'Jij heb ervoor gekozen om op je racefiets te gaan, dus ga maar genieten.' Zodra je een dorpje binnenrijdt, word je als fietser de stoep op gestuurd. Dat ervoer ik keer op keer als een belediging. We zijn hier toevallig wel naar Rome aan het fietsen, hoor je dat? En dan stuur je ons niet als kleine kinderen op driewielers de stoep op. En als je dat dan toch doet, leer dan tenminste eerst een behoorlijke stoep aanleggen zonder dat je bij elke oprit door een gat heen moet. Zo komen we nooit in Leuven.

Bij Tremelo was de weg afgesloten. Deze keer besloten we het bord wel te geloven. Na een omleiding van tien kilometer waren we opnieuw twee kilometer van Tremelo. Uitgeput reden we aan het begin van de avond langs het kanaal Leuven in. Volgens het metertje op Gelya's fiets reden we elf kilometer per uur. We konden niet harder. Met onze laatste krachten reden we naar een van de terrassen op de Oude Markt. We hadden het gehaald. En ik weet zeker dat we het met veel minder moeite hadden gehaald als we ons niet al voorgenomen hadden het te halen.

Een paar uurtjes later maakten we op hetzelfde terras kennis met Toon. Bij hem zouden we overnachten. Gelya had voor ons vertrek uit Nederland contact met hem gelegd via de website van Couch Surfing, evenals met tientallen anderen in steden die we later tijdens onze reis waarschijnlijk zouden aandoen.

Couch Surfing is een relatief recent fenomeen. Via cyberspace beleeft het heilige Griekse beginsel van *xenia* een glorieuze revival. De oud-Griekse gastvrijheid was gebaseerd op wederkerigheid. Je verschaft onderdak aan een vreemde omdat je zelf in den vreemde afhankelijk bent van anderen die jou onderdak verschaffen. Op internet is deze wederkerigheid geïnstitutionaliseerd. Het principe is simpel. Je maakt een profiel aan op de site van Couch Surfing met de bedoeling dat je gratis bij iemand op de bank mag slapen net zoals andere Couch Surfers gratis bij jou op de bank kunnen slapen. Gasten en gastheren schrijven referenties voor elkaar op elkaars profielen. Naarmate je meer gebruikmaakt van het systeem, wordt je profiel steeds vertrouwenwekkender, waardoor het steeds makkelijker voor je wordt om ergens onderdak te vinden. Wie zich misdraagt, schakelt zichzelf automatisch uit, want een negatieve referentie is fnuikend. Dus niemand misdraagt zich. Het is een economie van goodwill, een groeimarkt van vertrouwen. Het is internet op zijn best.

Couch Surfers zijn ook een apart soort mensen. Het zijn de free spirits, de reizigers die meer hechten aan vrijheid dan aan comfort. Ze willen liever verhalen delen met anderen dan dat ze lekker slapen. En uiteindelijk gaat het ook niet om gratis onderdak. Al zouden ze al het geld van de wereld hebben, ze zouden nog gaan Couch Surfen, omdat ze geloven in ontmoetingen. Je doet ze geen groter plezier dan te vragen of je bij hen mag logeren.

Toon vertelde dat hij zijn baan had opgezegd. ‘Ik ben het beu. En ik heb nu wel een beetje spaargeld, genoeg om op reis te gaan. Aan het eind van de maand loopt mijn huurcontract af. Er is niets meer wat mij bindt aan Leuven. Het is een geweldige stad, begrijp me niet verkeerd. En ik woon prachtig, hier midden in het centrum. Natuurlijk moet je wat extra huur betalen voor de muziek van de nachtcafés aan de overkant van de straat. Dat is alleen maar rechtvaardig. Maar het is tijd om weg te gaan. Ik weet nog niet precies waar naartoe en ik weet ook niet hoe lang. Ik zie wel. Het belangrijkste is om op reis te zijn. Om vrij te zijn zonder doel, zonder bestemming. Net als jullie.’

Gelya mocht op het slaapbankje. Ik sliep op een zitzak. Ik droomde over tegenwind en slechte wegen.

Dag 4: woensdag 4 juni 2008

Leuven – Namur
via: Eghezée en Leuze
56 km (234-290) 08.45-13.15
bewolkt en fris, nauwelijks wind

We vertrokken in alle vroegte uit Leuven, want Toon mocht dan wel zijn baan hebben opgezegd, hij moest wel om half acht naar zijn werk. Kinderen fietsten naar school met tassen onder hun snelbinders. Het was koud. ‘Heb je lekker geslapen?’ ‘Dat is de verkeerde vraag.’ Ik merkte toen pas dat ik mijn bril was vergeten. Die lag nog bij Toon naast de zitzak. En Toon stond al lang in de file op weg naar zijn vervelende IT-bedrijf in Antwerpen. Dan maar zonder bril naar Rome.

Ten zuiden van Leuven begon het. Ik had altijd geweten dat het vroeg of laat zou beginnen en waarschijnlijk eerder vroeg dan laat. En ik wist dat het nooit meer zou ophouden als het eenmaal was begonnen. Ik wist dat het iets zou zijn wat ik niet zou kennen, maar wat ik zou moeten leren verdragen als iets onvermijdelijks. Ik was er bang voor, dat geef ik eerlijk toe, maar uiteindelijk zou er niets anders opzitten dan het lief te hebben.

De eerste heuvel was een belevens. Waarschijnlijk zou ik over een paar weken lachen om dit soort oneffenheden in het landschap, maar op dat moment voelde het aan als een vuurdoop. Nog nooit in mijn leven had ik over echte heuvels gefietst. Ik had op onze reis tot dan toe überhaupt nog niet geschakeld. Ik had drie dagen gereden op mijn grootste verzet. Met mijn rechterhendeltje probeerde ik de grotere tandwieltes van mijn achterblad te vinden. Ratelend schoot de ketting op een tandwiel dat zij zelf had uitgekozen. Mijn fiets kraakte in al zijn voegen. Maar het ging. Tergend langzaam klom ik naar boven. Alsof je een koe over een klimrek trekt. Maar het ging. Ik was diep gelukkig. En toen ik de top bereikte, zag ik een eindeloze reeks heuvels tot aan de horizon. Het was begonnen.

Gelya had al minutenlang op de eerste top op mij staan wachten. Ze straalde van plezier. Ze

deed een dansje voor mij terwijl ik de laatste meters naar boven zwoegde. ‘Gefeliciteerd!’ riep ze. ‘Gefeliciteerd met je eerste heuvel!’

Zij sprong op de fiets, riep ‘joehoe!’ en stortte zich in de afdaling. Bij de volgende beklimming danste zij opnieuw bij mij weg. Ze wachtte niet meer op de top. Na een tijdje zag ik soms, als ik boven was, ergens in de verte, drie heuvels verder, haar rode jackje fladderen om een veel te gelukkig meisje.

Intussen werkte ik aan mijn Filosofie van de Heuvel. Ik begreep dat klimmen, zo fysiek als het lijkt, in de kern een mentale kwestie was. Of dat was eigenlijk de eerste stap in de ontwikkeling van mijn filosofie, dat ik besloten had dat het beter maar een mentale kwestie moest zijn. Dan zou ik een kans maken. Aan mijn overgewicht kon ik op dat moment niet onmiddellijk iets doen, maar een filosofie viel wel te bedenken. Eerst probeerde ik het met een wijsheid van Gelya. Een paar maanden geleden – een eeuwigheid geleden, in een vorig leven – zaten we in ‘Burgerzaken’ in Leiden en toen hadden we het over zoiets alledaags en normaal waar we het in die tijd altijd over hadden: over hoe wij hand in hand met een groene aap de top van de berg Fuji zouden bereiken. Zij tekende toen een horizontale streep op papier en schreef daaronder ‘dit is de berg’. Dat was haar tekening. ‘De berg is vlak,’ zei ze. Ze dacht even na en zei toen: ‘Eigenlijk is dat de waarheid.’

Die filosofie hielp mij dus niet. De berg kon wel vlak zijn, maar hij zag er niet erg vlak uit en voelde helemaal niet vlak aan. Toen probeerde ik het met opzij kijken in plaats van naar boven. Dat was mijn tweede filosofie. Het ging niet om de berg, het ging om het landschap, het mooie landschap, het prachtige landschap. Kijk al die klapprozen. Het is toch een voorrecht om hier te mogen fietsen. En het gaat, als je goed kijkt, sneller dan lopen. Dat werd mijn derde filosofie: het gaat een klein beetje sneller dan lopen. Daarna probeerde ik nog een vierde filosofie. Ik begon toen al aardig moe te worden, dat moet ik er wel bij vertellen. Ik probeerde mij voor te stellen dat elke heuvel een reus was die heel lekker lag te slapen en dat ik hem niet wakker mocht maken. Daarom moest ik zo licht en zo stil mogelijk fietsen. Dat hielp een beetje.

Het klinkt misschien wat raar, maar ik genoot. Ik kan het niet anders uitdrukken. Het was een prachtige route, simpel rechtdoor over de N91 van Leuven naar Namur, ploeterend dwars door de taalgrens. In Wallonië veranderde het landschap. Donkergroen land. De Hollandse en Vlaamse gezelligheid waren in één klap verleden tijd. Dit was een serieus gebied, waar brood

werd gebakken, sterk bier werd gebrouwen en pijn bestond. Hier waren geen scheuren in de weg, maar scheuren in de ziel van de bewoners. De pijn in mijn dijen paste bij dit land. Hier was geen geld voor slecht onderhouden fietspaden, dus we gingen gewoon zij aan zij met het grimige vrachtverkeer de heuvels over. Dat was mooi. Hiervoor was ik op weg gegaan. Dit was geen fietstochtje meer, dit was reizen. Dit was echt.

De laatste heuvel was als de rand van een badkuip. Beneden, waar het troebel was, lag de stad. We gleden Namur in als water in een afvoerputje. We waren in het buitenland, niet nepbuitenland zoals Turnhout of Leuven, maar in een donkere, onbekende wereld. Ik kan het ook anders beschrijven: Namur lag er in het dal onder ons bij op een manier zoals mannen op zolder modelspoorbanen bouwen, met veel te veel rangeerterreinen en omzoomd met veel te veel onnatuurlijke heuvels met veel groen erop geplakt. Zelfs de idyllische citadel ontbrak niet, het pronkstuk van de opstelling. Het mistte een beetje. Het was nog vroeg. Dat krijg je ervan als je vroeg vertrekt. We hadden om kwart over een onze bestemming al bereikt.

Ik moet toegeven dat ik ook wel dacht de rest van de middag nodig te hebben om mijn eerste kennismaking met de heuvels te laten bezinken. Maar we hadden ook een officiële reden om niet verder te rijden dan Namur. We konden er overnachten bij La grande Céline. Aan het begin van de avond ontmoetten we haar. Ze was prachtig. Een vrouw als een donkergroene heuvel, warm, imposant, vredig en mysterieus. Ze was archeologe en had een tijd in Italië gewoond. Ik sprak Italiaans met haar. Zij sprak het veel beter dan ik. Ze was Italiaans, niet door geboorte, maar uit eigen vrije wil. De volgende ochtend zou zij de sterkste koffie zetten die ten noorden van Napels wordt geschonken. Ze nam ons mee naar een geheime binnentuin, waar we Libanees konden eten.

‘Ik vertrek binnenkort uit Namur,’ zei ze. ‘Mijn vriend woont in Brussel. Ik ga bij hem wonen. Ik houd van Namur.’ Ze was even stil. Ze nam een grote slok wijn. ‘Maar ik houd er nog meer van dat alles elke dag anders kan zijn. Mijn vriend krijgt misschien ook een baan in New York. Of misschien ga ik wel terug naar Italië. Dat bevalt me. Dat geeft me het gevoel vrij te zijn. Ik heb geen idee waar ik over een half jaar zal zijn.’

Gelya begreep precies wat zij bedoelde.

Dag 5: donderdag 5 juni 2008

Namur – Givet

via: Dinant en Hastière-Lavaux

58 km (290-348) 16.00-19.30

regen en miezer, grijs en koud, geen wind

Het regende. Céline moest haar bus halen, wij gingen ergens ontbijten en het regende nog steeds. Het maakte Namur mooi. De stad was donker, bijna zwart. Ik had haar altijd gekend onder haar Nederlandse naam als Namen, maar haar Franse naam paste haar beter. Zo klonk ze ver weg. Haar donkergroene uitgang ‘ur’ riep de juiste associaties op met vreemde oorden waar heel andere dingen aan de hand zijn dan je denkt. Céline had ons de avond ervoor een beeld laten zien van twee mannen met hoeden. De ene had een slak in een kooi, de ander een slak aan de lijn. Dat had te maken met een verhaal dat zij was vergeten en daarom was dat beeld een symbool voor de stad. Ik begreep het onmiddellijk, ook zonder het verhaal. In een land van werkers, zwoegers en ploeteraars lag in een verborgen deel een mysterieuze stad van dichters.

Maar het regende. We konden niet fietsen. We gingen naar het café. Het regende heel misschien een beetje minder. Gelya ging wandelen. Ik bleef in het café. Ik dacht aan de heuvels van gisteren en ik probeerde mij een voorstelling te maken van wat voor ons lag. Om te beginnen zouden we dit dal uit moeten klimmen. En dan zouden we de weg moeten vinden naar Dinant. Voor zover ik wist, was dat het hart van de Ardennen. Een stad van wildwatervaarders, freeclimbers en abseilers. De heuvels van gisteren zouden een lachertje zijn in vergelijking met het hooggebergte dat tijdens onze komende etappe zou moeten worden bedwongen. Misschien lag er wel sneeuw in Dinant. En hier beneden in het dal regende het. Mocht ik ooit boven komen, dan zou ik op natte banden, zonder remmen, moeten afdalen. Ik was bang en naarmate ik langer in het café zat, werd ik steeds banger.

Gelya kwam terug van haar wandeling. Ze beweerde dat het droog was. Ik protesteerde dat de straten nog nat waren en dat mijn remmen het niet deden als mijn velgen nat waren en dat

we hoge bergen over moesten. Ze zei dat de straten droger werden. Om vier uur gingen we het proberen.

Voorzichtig reden we de stad uit. Ik moest toegeven dat het inderdaad niet meer regende. We reden langs de Maas. We hoefden geen heuvel over. Het was een oninteressante vlakke weg door buitenwijken van Namur. Ik dacht: hoe langer dit duurt, hoe beter. Na een tijdje hadden we de bebouwing achter ons gelaten en werd de weg steeds mooier. De Maas en bergen en een brede asfaltweg langs de rivier. De passage werd steeds nauwer, het landschap steeds ruiger, maar wij reden nog steeds langs de rivier. Ik dacht: hoe langer dit duurt, hoe beter. En opeens waren we in Dinant. Van pure schrik gingen we bier drinken op een terrasje, ook al was het laat, donker en koud. Toeristenbussen vol bejaarden werden ingeladen. Het was tijd om te vertrekken naar comfortabele hotels. Ik stelde voor om in Dinant te overnachten. Maar Gelya zei: 'Gaan wij toch naar Frankrijk. Nou toe. Het is vlakbij. Ik wil naar Frankrijk.'

Een stukje voorbij Dinant konden wij de Maas oversteken naar de linkeroever. Daar lag een riante tweebaansweg en er was nauwelijks verkeer. Ik was zo bang geweest, maar dit was onze mooiste tocht sinds we uit Leiden waren vertrokken. Het landschap was grimmig zoals ik had gevreesd. De Maas was wild zoals ik had kunnen bedenken. Maar wij vlogen erdoorheen alsof wij gedragen werden door fabeldieren die de grond niet hoefden te raken.

In het gedicht 'Ithaka' van Kavafis staat zoiets dat je alle enge monsters niet hoeft te vrezen op je reis. Je zult de cyclopen en laistrygonen niet ontmoeten, tenzij je ze meeneemt in je eigen hoofd.

En opeens waren we in Frankrijk. We sliepen in Givet. Ik droomde erover om de volgende ochtend zo vroeg mogelijk verder te fietsen. Ik kon niet wachten.

Dag 6: vrijdag 6 juni 2008

Givet – Vireux-Wallerand
via: Ham-sur-Meuse
10 km (348-358) 11.30-12.00
regen en koud

Givet ligt in het uiterste noorden van de Franse Ardennen. Het is een charmant, maar niksig plaatsje aan de oever van de Maas met een stadhuis, een kerk, een paar hotels en twee of drie cafés. Het wordt, zoals veel stadjes in deze streek, gedomineerd door een gigantisch fort hoog op de rotsen, vlak buiten de stad. Je kunt ernaartoe klimmen en dan heb je ongetwijfeld een fabelachtig uitzicht. Maar je moet er niet aan denken. De sfeer in Givet is eerder Waals dan Frans. Er wordt trappistenbier geschonken en men maakt cappuccino met slagroom in plaats van gestoomde melk. Grijsz mensen wonen in grijze huizen. Dichtgeslagen ramen en vermoedens van kelders. De lome middagen onder platanen met pastis en pétanque waren nog ver weg.

Net als gisteren regende het. Het regende op een grijze Waalse manier, triest en aanhoudend als het leven zelf. Dit was geen bui, dit was existentieel weer. Dit kon dagen duren.

Maar Givet was geen plaats om te blijven. Toen het even leek op te klaren, besloten we het erop te wagen. De hotelier had ons verteld dat er een prachtig gloednieuw fietspad was aangelegd langs de andere oever van de Maas. We reden over de autoweg naar Ham-sur-Meuse om daar de rivier over te steken. Het fietspad was inderdaad prachtig. Maar de opklaring bleek schijn. Het was weer harder gaan regenen. We waren doorweekt en hadden het koud. Het ging niet. Bij het volgende dorpje hielden we het voor gezien. We hadden een half uurtje gefietst en waren tien kilometer zuidelijker. We probeerden warm te worden in een pizzeria. Drie karaffen wijn later regende het nog steeds. We moesten een beslissing nemen. Waar waren we eigenlijk? Vireux-Wallerand. Volgens ons gidsje van rustieke gastenverblijven, was er een straat verderop een rustiek gastenverblijf. Het voelde niet als een opluchting. Het voelde als een nederlaag.

Na twee keer aanbellen werd er opgedaan door een heel raar oud vrouwtje. Ze leek blij

